

Værktøj til involvering af unge i byudvikling

Baggrund og formål

Indsatsen er udviklet på baggrund af en idé, som blev præsenteret på en workshop med lokale aktører i regi af sundhedsfremmeprojektet Vores Sunde Hverdag i Rødovre Kommune. Formålet med Vores Sunde Hverdag er at skabe nye veje til forebyggelse og sundhedsfremme gennem samskabelse om sundhedsfremmende tiltag og indsatser mellem borgere, foreninger, frivillige organisationer, private aktører, kommunens forvaltninger og andre relevante aktører.

Der er et stigende fokus på borgerinddragelse i den kommunale udvikling. Det er dog ofte de samme borgere/borgergrupper, kommunerne får engageret og involveret i udviklingsprocesserne. De unge er en af de grupper, som meget sjældent er repræsenteret i borgerinddragelsen. Målet med indsatsen var at udvikle og afprøve et redskab, der vil kunne anvendes til at indhente input fra unge til en byudviklingsproces. Ved at involvere disse borgergrupper i processen, sikres indsigt i deres ønsker og behov, ligesom det er forventningen, at der skabes en form for ejerskab, fordi de er med til at præge området's udformning. Hvis disse borgergrupper efterfølgende kan se deres ideer og behov blive ført ud i livet, er det formodningen, at området benyttes som en del af deres hverdagsliv og derved bidrager til øget trivsel i målgruppen samt liv i byens rum og grønne områder.

Udvikling og afprøvning af værktøjet

Udviklingen af værktøjet skete i tæt samarbejde mellem forskere i Vores Sunde Hverdag, medarbejdere fra Teknisk forvaltning og medarbejdere som til dagligt arbejder med sårbare unge i jobcentret samt Headspace i Rødovre Kommune. Afprøvningen af værktøjet blev gennemført i forbindelse med et konkret byudviklingsprojekt i Rødovre Kommune, hvor et grønt område centralt i Rødovre skulle forandres i forbindelse med et vandafledningsprojekt. I afprøvningen deltog fire unge fra "Projekt Springet" samt en gruppe på otte unge fra "Mestringsforløb" – begge tilbud under jobcentret. Det var medarbejderne fra de to tilbud, der faciliterede processen med de unge. Derudover deltog en medarbejder fra Teknisk forvaltning i sidste del af afprøvningen. Efter afprøvningen er værktøjet blevet tilpasset ud fra de erfaringer, der blev gjort, samt tilbagemeldinger fra de unge omkring selve processen. Værktøjet blev udviklet og afprøvet i løbet af 2021.

I det konkrete tilfælde i Rødovre blev de unges input brugt i en videre proces med en arbejdsgruppe, der skulle give ideer til de kommunale politikere om områdets udvikling.

Anvendelse af drejebogen

Drejebogen er udviklet til at involvere sårbare unge i byudvikling, men den vil lige så vel kunne anvendes af andre målgrupper, fx børn og voksne. Drejebogen kan anvendes og følges slavisk, eller den kan bruges som inspiration til et forløb med udvikling af et byrum, naturområde eller udvikling af andre former for "rum", som indgår i målgruppens hverdagsliv.

Foto: Maja Dittmann

Drejebog

Drejebogen beskriver en inddragelsesproces blandt en gruppe unge, men den kan tilpasses, så processen gennemføres individuelt med de unge. Som udgangspunkt er det den fagperson, som kender målgruppen, der faciliterer processen. Det kunne være en lærer, en klubmedarbejder, en træner i en forening, en vejleder i en ungeenhed, i jobcenteret osv. I drejebogen benævnes denne person for "vejleder". Der er ligeledes lagt op til, at der deltager en medarbejder fra teknisk forvaltning i dele af processen. Denne benævnes som "TF-medarbejder".

Drejebogen er udviklet som et generisk instrument. Den vil således kunne bruges i en let tilpasset form både i andre byudviklingsprojekter og til inddragelse af andre specifikke målgrupper. Gruppens størrelse kan være alt fra 4-5 unge til omkring 25, men tiden skal tilpasses gruppens størrelse, da flere deltagere vil kræve lidt mere tid til de enkelte elementer.

Indhold

Drejebogen består af tre dele samt et noteark:

DEL 1: Rammesætning og introduktion til processen samt præsentation af opgaven (1t 15m)

DEL 2: Arbejde med en collage samt øvelse om det gode byrum (1t 45m (1t 15m uden collage))

DEL 3: Tanker siden sidst og gåtur til området (1 time)

NOTEARK: Arket bruges til noter, overvejelser og observationer, og udfyldes af vejleder og TF-medarbejder efter hver delproces. Arket videregives til Teknisk forvaltning (ansvarshavende for processen).

Materialer

- Kort over det område, der skal ændres
- Printede billeder med eksempler på byrum/uderum (brug evt. bilag 1 eller lav selv eksempler)
- Egne mobiltelefoner
- Tavle/flip over
- De unges billeder i print
- Sprittuscher.

Hvis der også arbejdes med det kreative element/collager:

- Store kartonark til collage
- Karton, sakse, lim, evt. diverse materialer til kreative aktiviteter.

Dokumentation til videregivelse

Drejebogen indeholder en række spørgsmål til vejleder og TF-medarbejder som hjælp til at opsummere de unges input i processen. Der opfordres til, at vejleder og TF-medarbejder bruger disse spørgsmål og tager noter undervejs eller efterfølgende. Input noteres og videregives til Teknisk forvaltning til brug i den videre proces. Udover de skriftlige noter i notearket, anbefales det at videregive de unges input ved et opsamlingsmøde med Teknisk forvaltning. Derudover vil billederne/collagerne med eventuelle noter tilknyttet være relevant at bruge som input til det videre arbejde med udviklingen af området.

Del 1

Facilitator: vejleder og TF-medarbejder.

TID (MIN.)	OVERSKRIFT	INDHOLD	VEJLEDNING TIL MEDARBEJDER	MATERIALER	ANSVARLIG
20	Introduktion til og rammesætning for den samlede proces samt del 1	<p>Hvorfor og hvor skal der ske en forandring?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fortæl hvilket område der er tale om, og rids op hvorfor der skal ske en ændring. (Er der fx hensyn eller særlige ting, der er gode at vide i forhold til de ideer, der skal fremkomme, fx trafikforhold, klimatilpasning, vandafledning osv.?) • Vis et kort over det geografiske område, der er tale om. <p>Hvorfor skal du involveres?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det er vigtigt, at byen/kommunen er for alle, og derfor vil [den ansvarlige forvaltning] gerne have viden om, hvordan verden ser ud med dine øjne. • Jeres bidrag tages med i det videre arbejde med udvikling af området. <p>Forventninger: Hvad kan du få ud af det?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få beslutningstagere og andre til at se verden igennem dine øjne. • Mulighed for at få indflydelse på dit nærmiljø. • Blive hørt ved at deltage aktivt i en udviklingsproces. • Forvent ikke, at området bliver ændret præcis efter dine ønsker, men dine input og perspektiver tages med i det videre arbejde og er vigtige for dem, der arbejder med by- og uderum. • Tidsperspektivet kan være langt, så der kan gå lang tid, før der sker konkrete ændringer i området. 	<p>Rammesæt forløbet ved at fortælle om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baggrunden for ændringen • Hvorfor deltagerne er udvalgt • Hvad man ønsker at bruge deltageres input til • Sørg for at deltagerne ved, at ønsker ikke nødvendigvis bliver til virkelighed, men vil blive inddraget i det videre arbejde. <p>For at konkretisere opgaven er det en god idé at bruge et kortudsnit, der viser, hvor området ligger i kommunen.</p>	Kortudsnit der viser området og placeringen i kommunen	Vejleder

TID (MIN.)	OVERSKRIFT	INDHOLD	VEJLEDNING TIL MEDARBEJDER	MATERIALER	ANSVARLIG
		<p>Hvad skal du/I bidrage med?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fortælle om dine oplevelser om, hvad/hvor der føles rart eller mindre rart at være. Det er DINE oplevelser og erfaringer, der er vigtige at få indsigt i. • Tage billeder når du er udenfor og bagefter bidrage med dine overvejelser og tanker i en proces over et par gange. 			
30	Hvad er et byrum?	<p>Snak om byrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er der i gruppen forslag til, hvad et byrum kan være? • Er der nogle konkrete eksempler (steder gruppen kender til)? <p>Eksempler på forskellige typer af byrum: Kig på billederne, der er medbragt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er der nogle af byrummene, som tiltaler dig eller som du synes ser attraktive/rare ud? • Hvad er det, der gør det særligt attraktivt for dig at være lige netop her? 	<p>Drøftelsen om, hvad byrum er tages i plenum.</p> <p>Billeddelen/eksemplerne kan evt. laves to og to, hvorefter der kan samles op i plenum.</p>	<p>Billeder i print af eksisterende byrum. Eksemplerne i bilag 1 kan bruges, eller der kan laves relevante og evt. lokale eksempler - sørg for variation i stil og udtryk samt af forskellige ting i byrummene (billederne kan forberedes af Teknisk forvaltning).</p>	<p>Vejleder</p> <p>Evt. TF-medarbejder</p>
10	Pause				

TID (MIN.)	OVERSKRIFT	INDHOLD	VEJLEDNING TIL MEDARBEJDER	MATERIALER	ANSVARLIG
15	Introduktion til opgave	<p>Opgave før næste møde i gruppen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Find eksempler på byrum, hvor du synes, det er rart at være. • Find evt. ting eller genstande, som, du synes, gør nogle steder gode at opholde sig, og som kunne være gode at have på det sted, der skal udvikles. • Tag billeder med mobilen af stederne og genstandene. Du kan også tegne stederne eller finde billeder på nettet. • Tænk på, hvad det er, der gør det rart eller fedt at være netop dér. • Når du har lavet opgaven, skal billederne sendes til vejleder (mig) og printes til næste gang. <p>Praktisk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeres billeder skal bruges i den videre proces. Hvis I tager billeder med mennesker på, så sørg for, at det ikke er mennesket/ansigtet, der er fokus på (af hensyn til lovgivningen om personoplysninger/GDPR). <p>Spørgsmål til opgaven?</p>	<p>Hvis gruppen ikke kan forventes at udføre opgaven alene, kan denne opgave ligeledes udføres i et afsat tidsrum enten alene eller i mindre grupper.</p> <p>Brug billederne til at vise gruppen eksempler på, hvad byrum kan være.</p> <p>Hjælpe-spørgsmål til opgaven (andre ord kan også bruges):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Find steder, hvor du føler dig godt tilpas eller kan lide at være. Eller hvor du har lyst til at mødes med venner og familie. • Hvad er det, der gør, at det føles rart at være der? (Fx belægning, blade, træer, genstande, lys/mørke, osv.) <p>Husk at aftale med gruppen, hvornår deadline for opgaven er, og hvornår og hvordan de skal sende billederne til dig. Den enkelte kan evt. også selv sørge for udprint forud for næste møde.</p>	Mobiltelefon	Vejleder

Del 2

Facilitator: vejleder og evt. TF-medarbejder.

TID (MIN.)	OVERSKRIFT	INDHOLD	VEJLEDNING TIL MEDARBEJDER	MATERIALER	ANSVARLIG
10	Introduktion til og rammesætning af del 2	<p>Formålet med processen – kort oprids af rammen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Område, der skal fornyes i forbindelse med [...årsagen til ønsket om en ændring]. Området er det område, vi talte om sidste gang (vis evt. på et kort).• Det, der er vigtigt, er at få jeres perspektiver med i det videre arbejde med udvikling af området.• Forvent ikke at dine ønsker nødvendigvis kommer til at kunne ses direkte. Det kan tage lang tid, før der sker ændringer i området. <p>Fokus for i dag:</p> <ul style="list-style-type: none">• At I får sat ord og billeder på jeres personlige perspektiver om steder og ting i uderum, som gør, at et sted føles godt at være eller opholde sig.• Den opgave I fik sidste gang med billeder, tegninger og genstande danner rammen for processen i dag.• Man kan IKKE udtrykke sig forkert – det der kan føles godt for én kan føles skidt for en anden. Det er vigtigt, at I fortæller om jeres personlige meninger og oplevelser. Det er dem, der er vigtige at få frem og bringe videre.	<p>Skriv evt. de enkelte trin op på tavlen for dagens proces. (Angiv gerne tid på hvert enkelt trin).</p> <p>Giv mulighed for at stille spørgsmål til planen.</p>	Tavle/flipover med plan/dagsorden	Vejleder

TID (MIN.)	OVERSKRIFT	INDHOLD	VEJLEDNING TIL MEDARBEJDER	MATERIALER	ANSVARLIG
		<p>Processen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der skal arbejdes med "det gode byrum". • Først arbejdes der med at lave en collage med printede billeder/tegninger/genstande (VALGFRI). • Så laver vi en øvelse, hvor vi hver især fortæller ud fra de billeder, vi har taget eller fundet (eller collagerne) og fremlægger det for den samlede gruppe bagefter. • Vi slutter af med en opsamling og snak om næste gang. 			
30	Collage (valgfrit)	<p>Opgave</p> <p>Tag dine (printede) billeder, tegninger eller genstande og kreér en collage, en model, en plakat eller lignende, som viser nogle af de elementer, der er med til at forme steder, hvor du føler dig godt tilpas.</p> <p>Brug meget gerne forskellige ting og effekter. Collagen skal vise, hvad der er med til at gøre dig tilpas.</p>		<p>Printede billeder (egne), tegninger, ting/genstande el.lign.</p> <p>Karton, sakse, lim, evt. diverse materialer til at være kreativ.</p>	Vejleder
15	Pause				

TID (MIN.)	OVERSKRIFT	INDHOLD	VEJLEDNING TIL MEDARBEJDER	MATERIALER	ANSVARLIG
40	Øvelse - Det gode by-/uderum	<p>Den gode oplevelse udenfor – præsenter din makkers oplevelse:</p> <ol style="list-style-type: none"> Gå sammen to og to. Fortæl din makker hvad der gør, at du lige har taget billeder af de steder/ting. (Se evt. hjælpe-spørgsmålene til højre). Byt efter 10-12 min. Præsenter sammen for resten af gruppen, om der var fællestræk eller forskelle i jeres oplevelser med steder, som er rare at opholde sig (3-4 min. pr. par/gruppe). Opsummering på tavlen. <i>Vejlederen spørger ind til tankerne, følelsen af at være de steder (se hjælpe-spørgsmål til højre)</i> <ul style="list-style-type: none"> Hvilke pointer er fremkommet i præsentationerne? Var der fællestræk og forskelle? Har konteksten også en betydning? 	<p>Hjælpe-spørgsmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> Sæt ord på, hvad du oplever, når du er her: <ul style="list-style-type: none"> Hvad kan du godt lide ved stedet? Er der bestemte elementer i uderummene, der skal være til stede for, at det føles rart? Er det lyde, dufte, smage eller noget, du mærker eller ser, der får dig til at føle dig godt tilpas her? Eller er det beplantningen, belægningen, tingene, lyset, menneskerne eller noget helt andet? Brug nedenstående spørgsmål til at få uddybet deltagernes svar i plenum. Brug evt. en tavle til at skrive nogle stikord fra gruppens refleksioner ned. <ul style="list-style-type: none"> Hvad er vigtigt for dig, når du skal føle dig godt tilpas et sted? Er der minder tilknyttet stedet? Er der forskel på, om man er alene eller sammen med andre? Gør lys/mørke en forskel? 	<p>Billeder i print (dem der er taget af deltagerne), tegninger og genstande.</p> <p>Tavle/flipover</p> <p>Sprit-tuscher</p>	<p>Vejleder</p> <p>Evt.TF-medarbejder (med-spørger eller observatør)</p>
10	Opsamling og næste gang	<p>Snak om, om der er kommet nye tanker frem i forbindelse med arbejdet med byrum i dag.</p> <p>Hvad skal vi næste gang:</p> <ul style="list-style-type: none"> Besøg og gåtur til byområdet, der skal fornyes, sammen med en fagperson, som har med byfornyelsen at gøre. Snak om området, og hvordan det kunne blive rigtig godt i jeres øjne. 			Vejleder

Foto: Maja Dittmann

Del 3

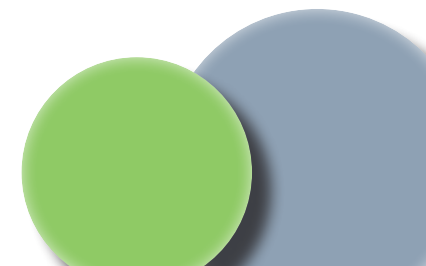
Facilitator: vejleder og TF-medarbejder.

TID (MIN.)	OVERSKRIFT	INDHOLD	VEJLEDNING TIL MEDARBEJDER	MATERIALER	ANSVARLIG
5	Introduktion til og rammesætning for del 3	<p>Formålet med processen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Området, der skal fornyes i forbindelse med [...]. Gentag, hvilket område det handler om (placering). At få dit/jeres personlige perspektiv(er) på steder og ting i uderummet, som er med til at gøre stederne rare, og på steder, I har lyst til at komme og opholde jer. Man kan ikke udtrykke sig forkert! Det er dine/jeres personlige oplevelser og opfattelser, der er vigtige og interessante. HUSK at dine ønsker ikke nødvendigvis kommer til direkte at kunne ses. <p>Dagens program:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kort snak om nye tanker siden sidst. Gåtur til området med vejleder og en medarbejder fra Teknisk forvaltning. 	<p>Lav dagsorden på tavlen. (Tid på hvert enkelt trin + planlagte pauser).</p> <p>Giv mulighed for at stille spørgsmål til planen.</p> <p>Spørg ind til deltagernes tanker om billederne.</p> <p>Fokus på ønsker og drømme.</p>	Tavle/flipover med plan/dagsorden	Vejleder
15	Siden sidst	Har det, vi arbejdede med sidst, sat gang i yderligere tanker?	Finde collager/billeder frem fra sidst og spørge ind til, hvad de tænker, når de ser dem igen.		

TID (MIN.)	OVERSKRIFT	INDHOLD	VEJLEDNING TIL MEDARBEJDER	MATERIALER	ANSVARLIG
15	Gåtur til området		Det er vigtigt, at gåturen starter sammen med både vejleder og medarbejder fra Teknisk forvaltning, så der er mulighed for at snakke om løst og fast på vej til området. Ligesom det giver mulighed for, at deltagerne kan se medarbejderen fra Teknisk forvaltning an og snakke lidt med hende/ham på turen.		Vejleder og TF-medarbejder
25	Snak om området	<p>Præsentation af området og uformel snak</p> <p>Snak med gruppen om, hvor stort området er, hvor det går fra og til. Hvad grænser området op til, og hvad er sammenhængen med det? Hvis der er begrænsninger eller formål med ændringen, er de ligeledes relevante at få ridset op. Fx om områdets størrelse og hvad der er muligt indenfor rammen.</p>	<p>Hjælpe spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kendte I området før denne proces? • Hvis ja, var det et område I brugte – og hvordan og hvor ofte? • Kunne I forestille jer at bruge området fremover? • Hvad skal der til, for at I ville bruge det endnu mere? • Er der noget af det, vi har talt om i dag og sidste gang, som kunne gøre det her til et sted, I ville føle jer trygge eller få lyst til at komme igen? • Hvad skal der til? 		TF-medarbejder

Noter til inddragelsesprocessen

Disse spørgsmål kan bruges som en hjælp til at notere perspektiver og input fra deltagerne, når medarbejderen skal bringe deltagerne bidrag videre til Teknisk forvaltning/de ansvarlige for byudviklingen	Refleksioner/noter skrives herunder
Del 1 1. Hvilke elementer fra billederne af byrum peger deltagerne på som positive og af betydning for, at byrummene/uderummene anses som rare steder at være? Er det bestemte elementer, de fremhæver som bidrager til et områdes attraktivitet.	
Del 2 Collage: Er der relevante snakke og observationer undervejs, når der arbejdes med collagerne? Øvelse By-/uderum 1. Hvornår/hvor/hvad oplever deltagerne som behagelige steder at befinde sig i i uderummet? <ul style="list-style-type: none">• Hvilke følelser kommer op hos deltagerne, når de befinder sig steder, de oplever som rare?• Er der fællestræk eller er oplevelserne forskellige mellem deltagerne?• Har udefrakommende ting indflydelse på stederne, der føles behagelige – hvilke ting? (lys/mørke, mennesker/øde, roligt, tilvokset/trimmet osv.)	Collage Øvelse By-/uderum
Del 3 Besøg i området: Hvilke ideer og drømme får/har deltagerne, når de står ude i det konkrete byrum?	Ude i området

Bilag 1

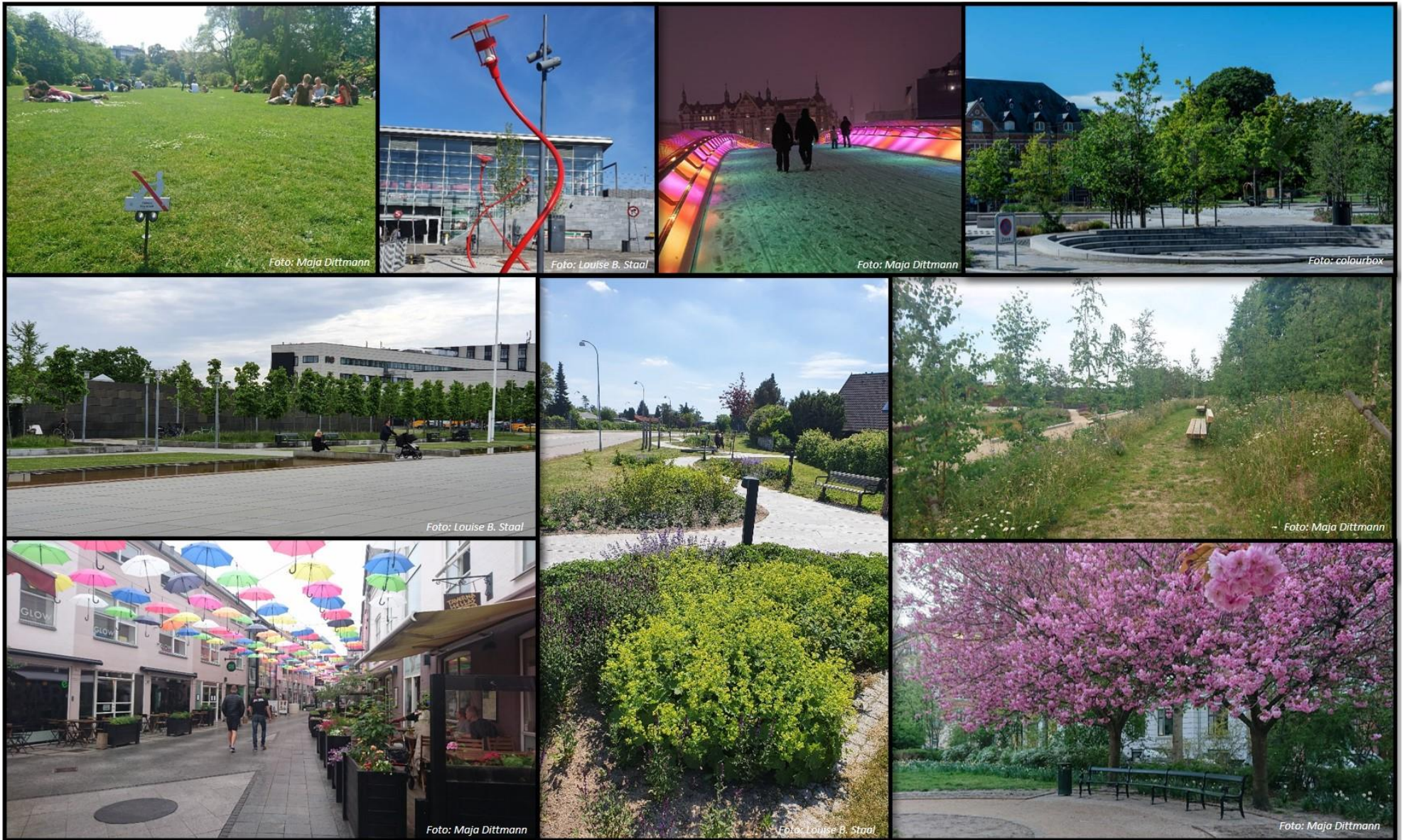

Foto: Maja Dittmann

Foto: Maja Dittmann

Foto: Maja Dittmann

Foto: Maja Dittmann

Foto: Louise B. Staal

Værktøjet er udviklet i et samarbejde mellem Rødovre Kommune, headspace Rødovre og Vores Sunde Hverdag.

VORES
SUNDE
HVERDAG

Et kommunalt sundhedsfremmeprojekt

headspace

- nogen at tale med

RØDOVRE KOMMUNE

Vores Sunde Hverdag er et samarbejde mellem tre forskningsinstitutioner (Steno Diabetes Center Copenhagen, Center for Klinisk Forskning og Forebyggelse og Aalborg Universitet), Region Hovedstaden, Region Nordjylland og en række kommuner. Læs mere på hjemmesiden: www.voressundehverdag.dk

Vores Sunde Hverdag er støttet af TrygFonden, Helsefonden, Danske Regioner, Region Nordjylland og Region Hovedstaden.